

13. BÖLÜM

PAYLAŞANANABABALIK (SHARENTING): EBEVEYNLERİN SOSYAL MEDYADA ÇOCUKLARI ve EBEVEYNLİK PRATİKLERİYLE İLGİLİ PAYLAŞIMLARI

Dilek ÇELİK¹

Günümüzün dijitalleşen dünyasında çocukların dijital kimlikleri kendi rızalarıyla otonom birer sosyal medya kullanıcısı olmalarından çok önce hatta doğumlarında bile öncesinde oluşmaktadır. Gebelik haberinin sosyal medyadan duyurulmasıyla başlayan paylaşımlar, takip eden sonogram görüntüleri, cinsiyet duyurma partisi videoları doğumdan sonra da gelişim aşamaları, “tatlı ve komik” anlara ilişkin paylaşımlar olarak sıkça sosyal medya hesaplarımıza düşmektedir. Brosch (2016), ebeveynlerin dijital platformlarda doğmamış çocuklarının sonogram görüntülerini yayınlayarak, çocuklarının dijital kimliğini daha doğumlarından önce de şekillendirildiğini belirtmektedir. Peki gündelik hayatımızda sıkça karşılaştığımız ve sosyal medya hesaplarımıza düşen içeriklerin neredeyse olağan bir parçası haline gelmiş bu paylaşımların ebeveynlik kimliği, gizlilik hakkı ve belki de en önemlisi çocuklar açısından doğuracağı olumlu/olumsuz sonuçları nelerdir?

İngilizce’de “sharenting” olarak yer alan paylaşanababalık kavramı, “sharing (paylaşmak)” ve “parenting (ebeveynlik/anababalık)” sözcüklerinin birleştirilmesiyle türetilmiştir ve sosyal medya sitelerinde ebeveynlerin çocukları ya da ebeveynlik pratikleri hakkındaki paylaşımlarını tanımlamak için kullanılmaktadır (Blum-Ross ve Livingstone, 2017). “Sharenting” kavramını 2018 yılında Kaya ve

¹ Yrd. Doç. Dr., Doğu Akdeniz Üniversitesi, FEF, Psikoloji Bölümü.

yan, ebeveynlerin kendilerinin yalnız olmadığını hissettiren kolay erişilebilir ve hızlı bir alan sunarken, ebeveyn blogları gibi diğer platformlarsa belirli bir konu etrafında görüş ve deneyimleri paylaşma imkânı sağlar. Bu bağlamda ebeveynlerin sosyal medya kullanımlarını doğru şekilde yönetebildiklerinde hem bilgi almak hem de sosyal çevresiyle bağlarını güçlendirmek gibi olumlu katkıları olabileceği gibi, özellikle çocuk-merkezli paylaşımları arttığında hem kamunun dikkatini çekmeye hem de araştırmaların odağı haline gelmeye başlamışlardır.

Ebeveynlerin sosyal medya platformlarında çocuklarıyla ve ebeveynlik pratikleriyle ilgili paylaşımlar sosyal bilimler literatüründe paylaşanababalık olarak yerini almış ancak kavramın çerçevesi henüz tam olarak çizilememiştir. Brosch (2018), paylaşanababalığı anlayabilmek için paylaşımların miktarı, sıklığı, içeriği ve kimlerin bu paylaşımlara erişim sağlayabildiği gibi çok boyutlu bir değerlendirme yapılması gerektiğini önermektedir.

Paylaşanababalık pratikleriyle birlikte çocuk ve gençlerin dijital kimliklerinin doğumlarından önce şekillenmeye başladığı günümüzde, bu kimliklerin çocukların gizlilik hakkı çerçevesinde de sıkça tartışılır hale geldiği görülmektedir. Paylaşanababalık aracılığıyla yaratılan dijital ayak izleri çocukları olumsuz yorumlara maruz kalma, paylaşılan içerikten dolayı utanç duyma, mahrem ve/ya fazla kişisel bilgiler içeren paylaşımlar nedeniyle suç mağduru olma riskiyle de karşı karşıya bırakmaktadır. Ayrıca paylaşılan içerikler hakkında yeterince söz sahibi olamayan mahremiyet hakkının da ihlal edildiği bu nedenle konunun ulusal ve uluslararası yasal düzenlemeler ve çocuk hakları perspektifinden de irdelenmesi ve uygulamalara yansıtılması gerektiği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Ammari, T., Kumar, P., Lampe, C. vd. (2015). Managing children's online identities: How parents decide what to disclose about their children online. *Proceedings of the 33rd Annual ACM Conference on Human Factors in Computing Systems* içinde (1895-904).
- Archer, C. ve Kao, K. T. (2018). Mother, baby and Facebook makes three: does social media provide social support for new mothers? *Media International Australia*, 168(1), 122-39.
- Auxier, B., Anderson, M., Perrin, A. vd. (2020). Parents' attitudes - and experiences - related to digital technology. *Pew Research Center*. <https://www.pewresearch.org/internet/2020/07/28/parents-attitudes-and-experiences-related-to-digital-technology> [Erişim tarihi: 15.01.2021]
- Bartholomew, M. K. (2012.) New parents' Facebook use at the transition to parenthood. *Family Relations*. 61(3), 455-69.

- BBC (2018). Çocukların fotoğraflarını sosyal medyada paylaşmak iyi bir fikir mi? <https://www.bbc.com/turkce/haberler-37846302> [Erişim tarihi: 08.01.2021]
- Bessant, C. (2017). *Too much information? More than 80% of children have an online presence by the age of two*. The Conversation. ISSN 2201-5639
- Blum-Ross, A. ve Livingstone, S. (2017). "Sharenting," parent blogging, and the boundaries of the digital self. *Popular Communication*, 15(2), 110-25.
- Bostancı, M. (2018). Dijital ebeveynlerin sosyal medyada mahremiyet algısı. *AJIT-e: Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 10(38), 115-28.
- Boyd, d. ve Hargittai, E. (2010). Facebook privacy settings: Who cares? *First Monday*, 15(8), 1-23.
- Brosch, A. (2016). When the Child is born into the Internet: Sharenting as a growing trend among parents on Facebook. *The New Educational Review*, 43(1), 225-35.
- Brosch, A. (2018). Sharenting: Why do parents violate their children's privacy? *The New Educational Review*, 54(4), 75-85.
- Chae, J. (2015). "Am I a better mother than you?" Media and 21st-century motherhood in the context of the social comparison theory. *Communication Research*, 42(4), 503-25.
- Chalklen, C. ve Anderson, H. (2017). Mothering on Facebook: Exploring the privacy/openness paradox. *Social Media+ Society*, 3(2), 1-10.
- Charoensukmongkol, P. (2018). The impact of social media on social comparison and envy in teenagers: The moderating role of the parent comparing children and in-group competition among friends. *Journal of Child and Family Studies*, 27(1), 69-79.
- Children's Commissioners for England (2018). Who knows what about me? <https://www.internetmatters.org/wp-content/uploads/2018/11/Childrens-commissioner-Who-Knows-What-About-Me-i-internet-matters.pdf> [Erişim tarihi: 18.12.2020]
- Choi, Y. M., Lee, D. G. ve Lee, H. K. (2014). The effect of self-compassion on emotions when experiencing a sense of inferiority across comparison situations. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 114(1), 949-53.
- Clark, L. S. (2013). *The Parent App: Understanding Families in the Digital Age*. Oxford, UK: Oxford University.
- Coyne, S. M., McDaniel, B. T. ve Stockdale, L. A. (2017). "Do you dare to compare?" Associations between maternal social comparisons on social networking sites and parenting, mental health, and romantic relationship outcomes. *Computers in Human Behavior*, 70, 335-40.
- Coughlan, S. (2018). 'Sharenting' puts young at risk of online fraud. <https://www.bbc.com/news/education-44153754> [Erişim tarihi: 21.01.2021]
- Cronin, C. ve McCarthy, G. (2003). First-time mothers-identifying their needs, perceptions and experiences. *Journal of clinical Nursing*, 12(2), 260-7.
- Davidson-Wall, N. (2018). "Mum, seriously!": Sharenting the new social trend with no opt-out. Proceedings of the *Debating Communities and Social Networks 2018 OUA Conference* içinde (1-11).
- Duggan, M., Lenhart, A., Lampe, C. vd. (2015). Parents and social media. *Pew Research Center*. <http://www.pewinternet.org/2015/07/16/parents-and-social-media> [Erişim tarihi: 12.12.2020]

- Family Online Safety Institute (2015). *Parents, Privacy & Technology Use*. <https://www.fosi.org/policy-research/parents-privacy-technology-use> [Erişim tarihi: 14.01.2021]
- Goffman, E. (2016). *Günlük Yaşamda Benliğin Sunumu*. İstanbul: Metis.
- Hiniker, A., Schoenebeck, S. Y. ve Kientz, J. A. (2016). Not at the dinner table: Parents' and children's perspectives on family technology rules. Proceedings of the 19th ACM Conference on Computer-Supported Cooperative Work & Social Computing içinde (1376-89).
- Jacobs, R., Boyd, L., Brennan, K. vd. (2016). The importance of social media for patients and families affected by congenital anomalies: A Facebook cross-sectional analysis and user survey. *Journal of Pediatric Surgery*, 51(11), 1766-71.
- Jenkins, P. (2001). *Beyond tolerance: Child pornography on the Internet*. New York: New York University.
- Kaya, G. İ. ve Kaya, U. (2018). Bir ebeveyn pratiği olarak "Sharenting"/A parental practice: "Sharenting". O. N. Akfırat D. F. Staub ve G. Yavaş (Eds.). *Current Debates in Education* içinde (443-55). IJOPEC Publications.
- Keith, B. E. ve Steinberg, S. (2017). Parental sharing on the internet: Child privacy in the age of social media and the pediatrician's role. *Jama Pediatrics*, 171(5), 413-4.
- Kemp, S. (2019). Digital 2019. *Hootsuite*. <https://wearesocial.com/global-digital-report-2019> [Erişim tarihi: 13.02.2021]
- Kumar, P. ve Schoenebeck, S. (2015). The modern-day baby book: Enacting good mothering and stewarding privacy on Facebook. Proceedings of the 18th ACM Conference on Computer Supported Cooperative Work & Social Computing içinde (1302-12).
- Lazard, L., Capdevila, R., Dann, C. vd. (2019). Sharenting: Pride, affect and the day-to-day politics of digital mothering. *Social and Personality Psychology Compass*, 13(4), e12443.
- Lipu, M. and Siibak, A. (2019), "Take it down!": Estonian parents' and pre-teens' opinions and experiences with sharenting, *Media International Australia*, 1, 1-11.
- Lupton, D. (2000). 'A love/hate relationship': The ideals and experiences of first-time mothers. *Journal of Sociology*, 36(1), 50-63.
- Madden, M., Cortesi, S., Gasser, U. vd. (2012). *Parents, Teens, and Online Privacy*. Washington, DC: Pew Internet & American Life Project.
- Marasli, M., Suhendan, E., Yilmazturk, N. H. ve Cok, F. (2016). Parents' shares on social networking sites about their children: sharenting. *The Anthropologist*, 24(2), 399-406.
- Masur, P. K. ve Scharrow, M. (2016). Disclosure management on social network sites: Individual privacy perceptions and user-directed privacy strategies. *Social Media+ Society*, 2(1), 1-13.
- Moser, C., Chen, T. ve Schoenebeck, S. Y. (2017). Parents' and Children's preferences about parents sharing about children on social media. Proceedings of the 2017 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems içinde (5221-5).
- Mott Poll Report (2015). Parents on social media: Likes and dislikes of sharenting. https://mottpoll.org/sites/default/files/documents/031615_sharenting_0.pdf [Erişim tarihi: 14.01.2021]
- O'Neill, J. (2015). The disturbing Facebook trend of stolen kids' photos. <https://www.yahoo.com/parenting/mom-my-son-was-digitally-kidnapped-what-112545291567.html> [Erişim tarihi: 14.01.2021]

- Otero, P. (2017). Sharenting... should children's lives be disclosed on social media? *Arch Argent Peditr*, 115(5), 412-3.
- Ouvrein, G. ve Verswijvel, K. (2019). Sharenting: Parental adoration or public humiliation? A focus group study on adolescents' experiences with sharenting against the background of their own impression management. *Children and Youth Services Review*, 99, 319-27.
- Sameroff, A. J. (2000). Dialectical processes in developmental psychopathology. A. Sameroff, M. Lewis ve S. Miller (Eds.). *Handbook of Developmental Psychopathology* içinde (23-40). New York: Kluwer Academic/Plenum.
- Siibak, A. ve Traks, K. (2019). The dark sides of sharenting. *Catalan Journal of Communication & Cultural Studies*, 11(1), 115-21.
- Smith, B. (2007). Accessing social capital through the academic mentoring process. *Equity & Excellence in Education*, 40(1), 36-46.
- Steinberg, S. B. (2017), Sharenting: Children's privacy in the age of social media. *Emory Law Journal*, 66, 839-84.
- Stutzman, F. ve Hartzog, W. (2012). Boundary regulation in social media. Proceedings of the ACM 2012 Conference on Computer Supported Cooperative Work içinde (769-78).
- Valkenburg, P. M. ve Peter, J. (2011). Online communication among adolescents: An integrated model of its attraction, opportunities, and risks. *Journal of Adolescent Health*, 48(2), 121-7.
- Verswijvel, K., Walrave, M., Hardies, K. vd. (2019). Sharenting, is it a good or a bad thing? Understanding how adolescents think and feel about sharenting on social network sites. *Children and Youth Services Review*, 104, 104401.
- Wachsman, D. (2013). Oversharenting. *Collins' Dictionary*. <https://www.collinsdictionary.com/submission/7785/Oversharenting> [Erişim tarihi: 21.12.2020]
- Young, A. L. ve Quan-Haase, A. (2013). Privacy protection strategies on Facebook: The Internet privacy paradox revisited. *Information, Communication & Society*, 16(4), 479-500.